

בס"ד. ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשי"ג

(הנחה בלתי מוגה)

ויהי חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה¹. והנה, מה שנכתב שנה בכל כלל וכלל (מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים) הוא להגיד שבחה של שרה, כפירוש רש"י (ומקורו במדרש²) בת כ' כבת ז' ובת ק' כבת כ' כו'. ולפי זה צריך להבין מה מוסיף בסיום הכתוב שני חיי שרה על מ"ש כבר לפני זה. וברש"י פירש שכולן שוין לטובה, ולפי זה אינו מובן לאיך גיסא, מדוע מנה בתחילה כל פרט בפני עצמו, דמאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, הרי כולם שוין לטובה, וא"כ הי' צ"ל רק הכלל האחרון, שני חיי שרה.

אך הענין הוא³, דהנה בזוהר⁴ הקשה מפני מה בשרה נאמרו שני ימי חיי' שלא נאמר זה בשאר האמהות רק בשרה בלבד. ומבואר שם, דאתת חוה לעלמא ואתדבקת בחויא, אתא נח לעלמא מה כתיב ביי' וישת מן היין וישכר, אתת שרה ונחתת וסלקת, כד"א⁵ ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו, ובגין כך זכתה לחיין עילאין. והיינו, שירידת אברהם ושרה למצרים היתה באופן שלא זו בלבד שלא ירדו ממדריגתם ויצאו משם בשלימות, אלא עוד זאת, שביררו את הניצוצות שבמצרים, וכמ"ש ויעל אברם ממצרים גו' ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובוזהב⁶.

ב) והנה ידוע שמעשה אבות סימן לבנים⁷, ומזה מובן, שעליית אברהם ושרה ממצרים היתה נתינת כח לעבודת בני ישראל בהיותם בגלות מצרים, שלא זו בלבד שהגלות לא יגרום להם ירידה, אלא אדרבה, שיבררו את הניצוצות שבגלות, כמ"ש⁸ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ומזה מובן גם לענין הגלות הזה האחרון, שגם הירידה דגלות זה לא תפעל בישראל מאומה, ויתר על כן, שיבררו את הניצוצות שבגלות. והענין

(6) לך לך יג, א.

(7) שם, ב.

(8) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו.

רמב"ן לך לך יב, ו. אוה"ת ר"פ לך לך. ובכ"מ.

(9) לך לך טו, יד.

(1) פרשתנו כג, א.

(2) ב"ר פנ"ח, א.

(3) ראה גם רד"ה ויהיו חיי שרה עטר"ת

(סה"מ עטר"ת ע' פז ואילך).

(4) ח"א קכב, ב ואילך.

(5) נח ט, כא.

בזה¹⁰, דהנה אמרו רז"ל¹¹ לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים. ולפי פשוטו אינו מובן, שהרי מספר הגרים שנתוספו בישראל בגלות הוא מתי מעט, ומספר בני ישראל שהוגלו לגלות הוא בריבוי, ועד שמספר הגרים הוא באין ערוך לגבי מספר בני ישראל, ואם כן אינו מובן איך אפשר שכדאי שיגלו רבים מישראל בשביל מתי מעט הגרים. אך הענין הוא, דפירוש גרים במארז"ל זה קאי על כל ניצוצות הקדושה שבגלות. דהנה, ענין הגר הוא שבתחילה הי' מאומות העולם, שהם מרוחקים לגמרי מאלקות, דקרו ל'י אלקא דאלקיא¹², ויתר על כן, שמזה נשתלשל שאומרים אני ואפסי עוד¹³, ונמצא, שע"י הגירות נעשה בירור הניצוצות מתוך נפילתם, שלא זו בלבד שמתהפך לקדושה אלא הוא מוסיף חיות בקדושה. וכן הוא גם בעבודת הביורורים בכלל, דענין הביורורים הוא להפוך את הדברים המתבררים לקדושה, ועד שמהם תהי' תוספת חיות בקדושה. דהנה כללות ענין עבודת הביורורים הוא בדברים הגשמיים שבעולם, דע"י ירידת הנשמה בגוף יש לנשמה שייכות לדברים גשמיים, ובפרט בזמן הגלות, אשר הדברים הגשמיים יש בהם ריבוי מניעות ועיכובים והעלמות והסתרים על אלקות, ועל ידי בירורם הנה לא זו בלבד שהדברים הגשמיים אינם מנגדים יותר לקדושה, ואפילו לא באופן דקרו ל'י אלקא דאלקיא, אלא יתר על כן, שמתהפכים לקדושה ומוסיפים בכללות ענין הקדושה.

וביאור הענין, דהנה ידוע שהניצוצות שבדברים הגשמיים שרשם מהאורות דעולם התוהו, והרי האורות דעולם התוהו הם אורות מרובים (דלא כמו האורות דעולם התיקון שהם אורות מועטים)¹⁴, ונתבאר לעיל¹⁵ (ובכ"מ) שריבוי האורות אינו ריבוי בכמות, אלא ריבוי באיכות, ורק ריבוי הכלים בעולם התיקון הוא ריבוי בכמות. וזהו הטעם שהכלים דתיקון ככל שנמשכים למטה יותר יש ריבוי יותר בכלים¹⁶, דלהיות

תניא ספכ"ב.

(14) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ה. תו"ח בראשית ט, א. יב, סע"ג ואילך.

ובכ"מ.

(15) בד"ה והוא עומד עליהם דש"פ וירא ס"ד (לעיל ע' 145).

(16) ראה תו"ח פרשתנו קכו, ד. ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי פרשתנו קלא, ד.

ועוד.

(10) בהבא לקמן — ראה ד"ה ויהיו חיי שרה בתורת חיים פרשתנו קכא, ב ואילך. ד"ה להבין המאמר דר' בנאה במאמרי אדה"ז תקע"א ע' קע ואילך. ועם הגהות — אוה"ת פרשתנו ח"א קיט, ב ואילך. ח"ב תמב, א ואילך.

(11) פסחים פז, ב.

(12) מנחות בסופה.

(13) ע"פ ישע"י מז, ח. צפנ"י ב, טו. וראה

שהריבוי הוא בכמות, היינו שהריבוי הוא מצד ההתחלקות, הנה מכיון שלמטה יותר יש התחלקות יותר, נעשה ריבוי הכלים יותר. משא"כ באורות דתוהו הריבוי הוא ריבוי באיכות, ולכן כל שהוא למעלה יותר הוא ריבוי יותר, משום שהריבוי אינו מצד ההתחלקות (כמות), אלא מצד הבל"ג דאוא"ס, ריבוי באיכות. וזהו שע"י בירור הדברים הגשמיים נעשה תוספת בקדושה, כיון שע"י הבירור נמשכים האורות דתוהו שהם אורות מרובים באיכות. ובזה יובן מארז"ל שלא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, דקאי על התוספת שע"י בירור הדברים הגשמיים והעלאת הניצוצות, דבשביל זה כדאי שתי' ירדת הנשמות למטה, ושיהיו בגלות בין האומות, משום שע"י יש תוספת (שיתוספו) באור הקדושה. והיינו, שלא זו בלבד שע"י בירור הדברים הגשמיים בעבודת כל יום ויום (כל יומא ויומא עביד עבידתי'¹⁷) מהפכים את הדברים הגשמיים לקדושה, ע"י הברכה לפני ואחרי האכילה, וע"י האכילה לשם שמים וכן העסק בכל צרכיו לשם שמים, שע"י עבודת ה' בכח האכילה וכל צרכיו, מבררים ומעלים את הניצוצות שבדברים הגשמיים, הנה עוד זאת, שע"י בירור ניצוצות אלו שהם מעולם התוהו נעשה תוספת כח בקדושה מהאורות מרובים דתוהו. שהרי הנשמות עצמן שרשן מעולם התיקון, וע"י הניצוצות שמבררים מהדברים הגשמיים, ממשיכים תוספת מהאורות מרובים דתוהו.

ג) **והנה** כשם שבירור הדברים הגשמיים שבזמן הגלות הוא ע"י הנתינת כח ממעשה אבות דאברהם, כן הוא בענין תוספת האור שע"י הבירור, שגם ענין זה מצינו באברהם אבינו, שזהו מ"ש¹⁸ באברהם והי' שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך, דמכיון שנעשה אב המון גוים, אב לגרים¹⁹, שזהו"ע בירור הניצוצות, לכן יש בו תוספת אות ה', כדי שיוכל להמשיך תוספת אור מאורות מרובים דתוהו. והיינו, שלפני כן הי' שמו אברם, שהיא מדריגה נעלית בקדושה, וכמבואר בכ"מ²⁰ דאברם פירושו אב רם, שכל הנעלם מכל רעיון, היינו מדריגה בקדושה שהיא בהבדלה לגמרי מסדר ההשתלשלות, ומ"מ בשביל שיהי' אב המון גוים נמשכה בו תוספת אות ה', משום שע"י הבירור דהמון גוים יומשך תוספת אור דאורות מרובים דתוהו.

ירושלמי ביכורים פ"א ה"ד. ועוד.

20 תו"א ר"פ לך לך. אוה"ת שם ח"ד

תרפה, א. ובכ"מ.

17 זח"ג צד, ב.

18 לך לך יז, ה.

19 ראה שו"ע אה"ע סק"ט ס"כ.

וביאור הענין בפרטיות יותר, הנה האות שניתוספה לאברהם כדי שיהי' אב המון גוים היא אות ה' דוקא, שהיא אתא קלילא דלית בה מששא²¹, ופירוש אתא קלילא הוא שההבל הוא מועט בה יותר מבכל האותיות. דהנה באותיות אחה"ע שהם מהגרונ²² ההבל הוא במיעוט יותר מבשאר האותיות, ובאות ה' ההבל מועט יותר גם מאותיות אח"ע, והיינו, שאות ה' יש לה רק אחיזה מועטת ביותר בגשמיות. ואת זו ניתוספה לאברהם כדי שיהי' אב המון גוים. ואף דכללות התהוות העולם היא ע"י אות ה', כמארז"ל²³ על הפסוק²⁴ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, דעולם הזה נברא באות ה', מ"מ, ההתהוות היא ע"י התלבשות האות ה' בשאר האותיות, שיש להם שייכות יותר לגשמיות, שזהו"ע בעשרה מאמרות נברא העולם²⁵, שהתהוות ע"י אות ה' היא ע"י התלבשותה בכל פרטי האותיות שבעשרה מאמרות. משא"כ אות ה' שניתנה לאברהם היא האות ה' בעצמה, כפי שהיא למעלה מהתלבשות בשאר האותיות. והיינו שהמשכה שניתנה לאברהם כדי שיהי' אב המון גוים היא המשכה שלמעלה ואינה שייכת לגשמיות כלל. והגם שלפי פשוטו ענין אתא קלילא דלית בה מששא הוא חסרון, שהיא אות קלה שאינה תופסת מקום, הרי מזה גופא מובן שיש בזה גם ענין של מעלה, דהא דלית ב' מששא מורה שהוא למעלה משייכות לגשמיות. ולפי זה יש לבאר השייכות דאות ה' שניתוספה לאברהם בשביל שיהי' אב המון גוים, שלא זו בלבד שמצד היותה אות קלה שלמטה משאר אותיות (כפירוש הפשוט), שייכת היא לענין אב המון גוים מצד הירידה דאברהם להתעסק בכירור המון גוים, אלא אדרבה, שכדי שתוכל להיות הירידה בכירור המון גוים, צ"ל נתינת כח ע"י תוספת אתא קלילא דלית בה מששא, שלמעלה מתפיסא והתלבשות בגשמיות.

ד) וביאור הענין הוא, דהנה אנו רואים למטה בעולם קטן זה האדם²⁶, שיש בחינת אדם פנימי ובחינת אדם חיצוני, ובכל אחד מהם יש ג"כ מדריגה פנימית וחיצונית. דענין אדם פנימי הוא בנפש קודם התלבשותה בגוף, ויש בזה ב' מדריגות. מדריגת חיות הנפש הנקראת בשם חיות כללי, שאינה באה בהתחלקות לפי אופן הגוף, אלא שהיא

21) פיוט אקדמות לשבועות. וראה ב"ר פיי"ב, יו"ד.
 22) ראה ספר יצירה רפ"ב.
 23) מנחות כט, ב.
 24) בראשית ב, ד.
 25) אבות רפ"ה.
 26) תנחומא פקודי ג.

עומדת הכן שתהיי ממנה חיות פרטית בהתחלקות²⁷. ואח"כ מתחלקת החיות לפי פרטי אברי הגוף. וכמו"כ יש ב' מדריגות בבחינת אדם חיצוני, דהיינו בגוף, האברים הכלליים ובפרט המוח, שהוא מקום ההשראה הכללית של הנפש, להיותו אבר כללי²⁸, והאברים פרטיים שהם כלים פרטיים. אמנם יש עוד השפעה שהיא החיצונית ביותר, בחינת מותרות. שהרי בב' המדריגות שבאדם חיצוני דלעיל (אם באברים כלליים או באברים פרטיים) הרי חלקי הגוף הללו בטלים אל חיות הנפש ומרגישים את חיות הנפש, דלכן כשנוגעים בגוף ירגיש במוח שבראש וכ"ש כאשר יחתכו א' מאברי הגוף ירגיש כאב עצום. אבל יש בחינה הנקראת מותרות שלמטה מהאברים, והם השערות שמאחורי העור, שבשערות אין החיות נרגש, דאף שגם בשערות יש חיות וצומחים וגדלים מהחיות, מ"מ אינם בטלים ומרגישים את החיות, ולכן כאשר גוזזים את השערות אין האדם מרגיש כאב. והיינו דהגם שחיותם היא מן הנפש מ"מ לא איכפת ליי אם יהיו מנותקים ממנו ונפרדים ממנו. ולכן במקום השערות הוא מקום הזיעה שהיא הפסולת, ועד שאפשר שיהיו שם גם כינים שהם מנגדים אל האדם, שמצערם ומחלישים אותו. דלהיות שהשערות הם במדריגה כזו שלא איכפת ליי שיהיו נפרדים מהנפש, הנה במקום השערות אפשר שיהיי בחינה המנגד אל הנפש.

והנה כשם שהוא בעולם קטן זה האדם, כן הוא גם בעולם גדול שהוא כללות עולם הזה, ובכללות יותר כללות סדר ההשתלשלות, שיש בזה כל מדריגות אלו. והענין בזה, שיש דרגא באורות שהיא למעלה מהתחלקות, ובלשון הקבלה הם ע"ס הגנוזות, שלא יש בהם פרטי ההתחלקות, ונקראו ע"ס רק משום שמהם נשתלשלו הע"ס. ולמטה מזה היא מדריגת האורות כפי שבאים בהתגלות ובהתחלקות פרטים. דבחינת ע"ס הגנוזות היא כשלהבת הקשורה בגחלת²⁹, וע"ס הגלויות הוא כשלהבת היוצאת מן הגחלת. וב' בחינות אלו הן באורות. וכן הוא גם בכלים שיש בזה ב' מדריגות, מדריגה הא', כפי שהכלים הם בכללות, כמו ענין ע"ס דעקודים, שע"ס עקודים בכלי אחד³⁰, וגם כמו שהם בהתגלות בעולם האצילות, הרי הכלים הם בלי מהות, עשר ספירות בלי

28) ראה תניא שם. ובכ"מ.

29) ראה ספר יצירה פ"א מ"ז.

30) ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים)

פ"א. תו"ח נח סה, ד ואילך. ובכ"מ.

27) ראה תניא פנ"א (עא, א). סה"מ

תרס"ג ע' ה ואילך. תש"ח ע' 13 ואילך. ד"ה

בראשית ברא שנה זו ס"ג (לעיל ס"ע 123

ואילך).

מהי³¹ (כי אף שיש בזה כבר התחלקות פרטים, מ"מ אינם בבחינת פרטים בפועל). והמדריגה הב' היא כמו שבאים בהתחלקות פרטית, שזהו כפי שהם נמשכים בעולמות ביי"ע (ולאופן אחד ה"ז גם באצילות). וכל זה הוא בכלים דקדושה, דאף שהם בדביקות בלתי ניכרת³², מ"מ יש בהם דביקות במקורם, דאיהו וגרמוהי חד³³. אך למטה מזה הוא ענין קליפת נוגה, שבא לאחר ההפסק, שהוא בחינת נפרד בדוגמת השערות, ועד שמזה יש שורש לענין המנגד ממש, שהם גקה"ט (בדוגמת הכינים).

וכשם שהוא בחיות הנפש ובכללות ההשתלשלות, עד"ז הוא גם בעבודת האדם, שיש בה ג"כ בכללות כל המדריגות הנ"ל. המדריגה הא' היא העבודה שלמעלה מהתחלקות לפרטים כלל, שהיא העבודה מצד נקודת היהדות, דקיום המצוות מצד נקודת היהדות הוא באופן שהקיום אינו מחמת הסגולות וההמשכות הפרטיות שבכל מצוה, אלא הקיום הוא מצד ציווי הבורא הווה בכל המצוות, וכמאמר³⁴ אילו נצטוינו לחטוב עצים כו'. ומדריגה הב' היא כשיש כבר שייכות לפרטים, אבל הוא באופן דהשגת השלילה. וזהו ע"ד מדריגה הב' שבאורות הנ"ל, שעדיין אין זה ענין הכלים, שהרי זהו ענין דהשגת השלילה, ששולל כל עניני השגה, היינו שאינו מתלבש בכלים דהשגה (לא רק בכלים דעולם הזה אלא בכלים דהשגה בכלל, בכלים דקדושה). וכן הוא גם בכלים עצמם, כפי שהעבודה היא ע"י הכלים, כלי ההשגה, שיש בזה ב' מדריגות, הא' השגה כללית (כמו ענין עקודים בכלי אחד), והב' כמו שההשגה מתלבשת בקיום פרטי המצוות, רמ"ח אברים ושס"ה גידים, שאז קיום המצוות הוא כדי שתהי' העלאה והמשכה שע"י פרטי המצוות. ולמטה מזה הוא ענין העבודה בדברי רשות, שזהו לאחר ההפסק (ע"ד ענין השערות הנ"ל), דהגם שהעבודה בדברי הרשות היא לשם שמים, כל מעשיך יהיו לשם שמים³⁵, מ"מ, הרי בשעת העסק בדברי רשות אפשר שלא ירגיש בשעת מעשה שעושה אותם לשם שמים, ואין דבר זה גורם לענין של כאב, דלא איכפת לי' שיהי' נפרד. וזהו שורש על דבר המנגד לגמרי, וכידוע³⁶ שמתאוות היתר באים לתאוות איסור, תחילה בשוגג ואחר כך במזיד.

34) לקו"ת שלח מ, א. ועוד.

35) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג.

36) ראה קונטרס ומעין בתחלתו (מאמר א"ב). ובכ"מ.

31) ראה ספר יצירה שם משנה ב ואילך.

32) ראה סה"מ תרס"ב ע' רכט ואילך.

ובכ"מ.

33) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק

ס"כ.

והנה אנו רואים שהתיקון על חטא במזיד, תכלית הנפילה, הוא ע"י המדריגה הגבוהה ביותר בנפש, שהיא בחינת הנפש שלמעלה מהתחלקות לגמרי, שהרי התיקון על החטא הוא ע"י עבודת התשובה, שהתשובה ענינה הוא הזזה עצמית, שע"י יש הזזה בכל הכחות בשוה. וכן הוא גם בכללות ההשתלשלות, שבירור הניצוצות שבגקה"ט הוא דוקא ע"י המשכת מדריגה שלמעלה מסדר ההשתלשלות והתחלקות לגמרי. וזהו ענין תוספת האות ה' באברהם כי אב המון גוים נתתיך, דבשביל בירור הניצוצות שבגקה"ט צ"ל המשכת הה' מלמעלה, דדוקא ע"י הגבוה ביותר יכול לברר את הניצוצות שנפלו למטה ביותר, כי כל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר³⁷.

(ה) **וזוהו** ויהיו חיי שרה גו', אתת שרה ונחתת וסלקת, כד"א ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו, ובגין כך זכתה לחיין עלאיין³⁸, דהנה, עליית שרה ממצרים היא ע"י אברהם, כמ"ש ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו. ומה שמייחסים זה לשרה הוא משום שבאברהם אין זה רבותא כ"כ, דאברהם הוא בחינת משפיע, בחינת אור, דענין האור הוא מה שהוא דבוק במקורו, ואם יש הפסק בינו למקורו מתבטל ממציאיותו, לכן באברהם לא שייך שתהי' ירידה בלי עלי', ולכן אין זה חידוש במה שעלה ממצרים. משא"כ שרה שהיא בבחינת כלי, מקבל, שהכלים הם בדביקות בלתי ניכרת, הנה בזה הוא החידוש שירדה למצרים ועלתה משם, נחתת וסלקת. ועלייתה היא ע"י האור דאברהם דוקא, שזהו מ"ש ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו (וכנ"ל שהכח לברר הוא מהמשפיע, מבחינת ה' שנוספה באברהם, דכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר). והענין בזה, דהנה בחטא עה"ד (הקלקול דחווה) הי' הקלקול בזה שלפני החטא היו הקליפות טפלים ומשמיים לקדושה³⁹, ואחר החטא נעשו מנגדים לקדושה. ונח רצה לתקן זה ע"י ענין היין שהוא כלי ההשגה, באופן דהשגת השלילה, פנימיות בינה (יין). אבל מכיון שזוהי ירידה גדולה ביותר כנ"ל אי אפשר לתקן זאת ע"י השגה, ואדרבה הי' ענין של קלקול כנ"ל. ודוקא שרה תיקנה ענין זה, כי ענין שרה בעבודה הוא ע"ד עבודת התשובה, שהיא בחינת הזזה עצמית.

לאדמו"ר האמצעי פרשתנו קלא, א. ד"ה ויהיו חיי שרה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' צד). מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' עט. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ע' תרצז. (39) ראה שלי"ה יט, ב ואילך.

(37) ראה הנסמן בס' המפתחות (קה"ת תשמ"א) לספרי אדה"ז ערך כל הגבוה כו'. סידור (עם דא"ח) עא, ד. שג, ג. שערי אורה נח, א ואילך. סה, א ואילך. ובכ"מ. (38) בהבא לקמן — ראה ביאורי זוהר

וזהו גם מש"נ ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה. דמאה שנה קאי על ספירת הכתר, עשרים שנה הם חכמה ובינה, ושבע שנים הם זו"נ. וכל זה הוא בעולם האצילות. ולמטה מזה הוא מ"ש שני חיי שרה, דקאי על הירידה בעולמות ב"ע, הבירור דבי"ע, שזהו ענין נחתת, הירידה דשרה. דהנה, אף שהספירות דאצילות עצמן ג"כ נמשכות בבי"ע, כמאמר אבא עילאה מקננא באצילות⁴⁰, אימא עילאה מקננא בכורסאי שית ספירן מקננן ביצירה ואופן בעשי⁴¹, מ"מ, זהו ענין הספירות הנמשכות לבי"ע, וענין שני חיי שרה קאי על עולמות ב"ע עצמם. ובכדי שיהי' הבירור דבי"ע עצמם זהו דוקא ע"י מדריגת שרה, ענין הזזה עצמית. ולכן כתיב שני חיי שרה, ואינו מונה את פרטי השנים, לפי שנמשך בזה מבחינת הכלל שלמעלה מהתחלקות. דענין מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים הם מדריגות חלוקות, ועוד זאת, דבשבע שנים כתיב שנים לשון רבים, משום שהם נמשכים בהתחלקות דעולמות. משא"כ ענין שני חיי שרה שהוא הכלל, ה"ז ענין שלמעלה מכל התחלקות, ונמשך ע"י קבלת עול והזזה העצמית דשרה. ומ"מ נאמר תחילה מאה שנה וגו', כי כדי להגיע למדריגה זו דהזזה עצמית צ"ל תחילה הקדמת העבודה שע"פ טעם ודעת, מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, ולאחרי זה מגיעים לשלימות העבודה דהזזה עצמית, שע"ז פועלים הבירור גם בעולמות ב"ע.

(ו) **והנה** נתבאר לעיל דמעשה אבות סימן לבנים, שהעלי' דאברהם ושרה ממצרים עם הכסף וזהב וכו' היא נתינת כח לבנים בזמן הגלות, גם בזמן ההעלם וההסתר ביותר שהוא זמן הגלות והחושך, ובפרט בגלות הזה האחרון שהוא חושך כפול ומכופל. ובפרט בעקבתא דמשיחא שאז ההעלם וההסתר הוא ביותר, כאשר מהרסיך ומחריביך ממך יצאו⁴², שזהו העלם והסתר גדול עוד יותר. שהרי הקליפה מצד עצמה אין לה תוקף עצמי לנגד לקדושה, כי כל קבלת חיותם היא מהקדושה. דבתחילת הבריאה היו הקליפות משמשות לקדושה, וגם אחרי החטא כשהם מנגדים, מ"מ, אין להם תוקף עצמי משום שכל חיותם היא מהקדושה. אמנם כאשר מהרסיך ומחריביך ממך יצאו, הרי יש להם גם כח הקדושה לנגד, שאז הניגוד וההעלם וההסתר הוא גדול ביותר.

(41) תקו"ז תיקון ו.

(42) ישעי' מט, יז.

(40) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א משפטים

עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ.

וכמבואר במ"א⁴³ בענין י"ט כסלו, שההתנגדות היתה דוקא מאיש ישראל, דבבואה דבבואה אית להו⁴⁴. דכאשר הי' גילוי תורת החסידות שהיא כלי לביאת המשיח ולא הי' אפשר להתנגד לזה, הנה מה עשו אז, נטלו כחות דקדושה גופא בכדי לנגד על החסידות, ולכן היתה ההתנגדות מאיש ישראל דוקא. וכן הוא גם עכשיו, אשר מהרסיך ומחריביך ממך יצאו, שלוקחים את המקום המקודש מכל הארצות, ועניני קדושה, ובזה גופא מנגדים, שזהו העלם והסתר גדול ביותר⁴⁵. ועל זה היא הנתינת כח ממעשה אבות, שאין להתפעל גם מחושך גדול זה. דכשם ששרה נחתת וסלקת, דאף שירידתה היתה ירידה גדולה ביותר, עד אשר ותוקח האשה בית פרעה⁴⁶, שנטלו את פנימיות השכינה לתוך בית פרעה כו', ובזה הי' העלם כו', ומ"מ סלקת, דלא זו בלבד שייצאו משם בשלימות, אלא שביררו את הניצוצות דמצרים כמ"ש⁴⁷ בכסף ובזהב וכו', הנה כן הוא גם בזמן הגלות, שלא זו בלבד שייצאו בשלימות אלא שיבררו גם את הניצוצות שבגלות. וכפי שהי' בגלות מצרים שהוא שורש כל הגלויות⁴⁷, דכתיב ב' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שהוא בירור הניצוצות שבמצרים, כן יהי' גם בגלות האחרון, שלא זו בלבד שייצאו ממנו בשלימות, אלא שיבררו גם את הניצוצות שבגלות, שהרי כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁴⁸, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו.

47) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' תצא.
סה"מ תש"ט ע' 107. ובכ"מ.
48) מיכה ז, טו.

43) סה"ש תורת שלום ס"ע 44 ואילך.
44) יבמות קכב, א.
45) ראה גם תר"מ ח"ג ע' 90.
46) לך לך יב, טו.